

Slovenski Gospodar.

List ljudstvu v poduk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 2 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 30 kr., za četrt leta 65 kr. — Naročnina se pošilja upravitelstvu v tiskarni sv. Cirila, koroske ulice št. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobijo se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr. Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oglasila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat, po 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Lueger in Badeni.

Dr. Karol Lueger je eden najslavnejših mož sedanjega časa. Rojen na Dunaju l. 1844., je ondi izdelal šole ter se le 22 let star postal doktor prava, s 30. letom samostalen odvetnik, l. 1875. pa dunajski občinski svetovalec in v občinskem zastopu je do zdaj, torej celih 20 let, in na tak način pač mora dobro poznati vse občinske stvari. Tudi je državni in deželni poslanec ter vodja dunajske krščansko-socijalne stranke. Odkar je stopil v javnost, vojskuje se zoper židovski liberalizem.

Letos spomladi je bil izvoljen dunajskim županom. Ker pa njegova stranka ni imela prave večine in so mu trije najhujši nasprotniki dali glasove, češ, brez večine tako ne boš niti mesec dni župan, ni hotel izvolitve sprejeti, in vsled tega je vlada splošne občinske volitve razpisala. Volitve so izpadle za antisemitsko (proti-židovsko) stranko jako ugodno. Ta-le je dobila 92 občinskih zastopnikov, torej dvetretjinsko večino. Židovski liberalci so komaj vlovili 46 mandatov.

Dne 29. oktobra je bil dr. Karol Lueger izvoljen dunajskim županom s 93 glasovi. Vse je mislilo, da ga bode ministerski predsednik grof Badeni gotovo priporočil presvetlemu cesarju, in da ga bodo svetli cesar gotovo potrdili. Pa kakor strela z jasnega neba, zadela je pred tednom nemilo vse krščanske Dunajčane in potem vse zveste Avstrijce vest, da svetli cesar niso potrdili Luegerja za dunajskega župana. Dr. Karol Lueger, veren kristijan, skoz in skoz zvest Avstrijec, izredno prebrisan in delaven, ljubljene krščanskih Dunajčanov — in ni petrien!

Dne 8. novembra je bil razgovor v poslanski zbornici o tej nepotrditvi, kolikor je te nepotrditve vlada kriva. Interpelirali so trije poslanci, dr. Steinwender, dr. Hauck in dr. Pattai z nekaterimi nemškimi konservativci. Grof Badeni je takoj odgovoril, pa s svojim odgovorom ni imel sreče, ker je izjavil tudi nekatere neresničnosti. Vsled tega so ga hudo izdelali poslanci dr. Pattai, dr. Engel, dr. Ebenhoch, knez Liechtenstein, dr. Steinwender, dr. Hauck in Weber. Zlasti so naglašali, da se je grof Badeni udal našim in ogerskim židovskim liberalcem. Tudi dr. Lueger se je oglasil k besedi. Povedal je, da mu je namestnik Kielmansegg odločno rekel, naj se odpove državnemu poslanstvu, ako hoče biti župan. K sklepu pa je dr. Lueger pozival grofa Badenija, naj naravnost pred vsemi poslanci pové, iz katerih osebnih vzrokov da ga ni priporočil svetlemu cesarju. Toda Badeni je molčal.

Na katero stran se naj tokrat postavi »Slov. Gospodar«? Na stran onega moža, ki je s tolikim uspehom premagal na Dunaju židovske liberalce, na stran dr. Karola Luegerja! »Slov. Gospodar« sicer ne boče pobral kamena, da ga zaluča v ministerskega predsednika; kajti

grof Badeni jih je v petek, dne 8. nov. dovolj slišal, vendar pa kot list slovenskega ljudstva, ki je čez mero vnebovpijočih krivic prestalo od židovskih liberalcev in jih še trpi, odločno obsoja to početje grofa Badenija. Puhlega liberalizma so avstrijski narodi do grla siti. Kdor se na židovski liberalizem naslanja, ni pravi prijatelj ljudstva, ljudstva, ki z vsemi močmi ljubi svojega millega cesarja in drago Avstrijo!

Zakaj so občinske volitve važne?

Za občinske volitve se naši ljudje še vse premalo brigajo. Skoraj v vsaki občini najdemo ljudi, ki to malomarnost našega kmeta zlorabijo občini v škodo, sebi pa v dobiček. Na dan volitve pridejo takšni koristolovci in samopridneži gotovo vsi na voliše ter volijo v občinski odbor sebe in svoje privržence; za župana pa se vsili navadno najhujši med njimi. Takim ljudem je skrb za celo občino, deveta briga; skrbijo le za sebe in svoj žep.

Da se takim ljudem zapre pot v občinski odbor, je potrebno, da se naš kmet občinskih volitev pridno udeležuje ter glasuje le za take može, ki bodo skrbno in varčno gospodarili z občinskim premoženjem. Pisatelju teh vrstic je znan župan, ki se vselej na vse kriplje brani popraviti to ali ono občinsko pot, češ, da je treba varčno gospodariti, toda sebi zaračuni: vsako pot k sodnji ali h kateremu drugemu uradu prav na debelo, in skoraj vsaka občinska seja se sklene v krčmi, kjer se za občinski denar pije in je, kolikor le srce poželi. Ko se je ta župan pred dobrim letom branil, popraviti občinsko brv, popravili so jo na lastne stroške faráni, ki ne spadajo v dotično občino. Komaj je bila brv popravljena, prikorakajo neko nedeljo popoldne župan in odborniki je pogledat; ko vidijo, da je vse zopet v redu, mahnejo veseli v bližnje krčmo ter pijejo, jejo in igrajo za občinski denar do belega dne, češ, naj se ti stroški zaračunajo za popravljeno brv, kar se je res zgodilo.

Nadalje so občinske volitve važne zato, ker je občini izročena skrb za njene ceste, pote in brvi. Samopriden župan in slabi odborniki se brigajo navadno le za one ceste, pote in brvi, ki koristijo njim, ne pa celi občini. Neki župan blizu Lemberga je odgovoril na vprašanje, zakaj ne skrbi boljše za občinske ceste, tako-le: »Mislite, da sem norec; ko bi bile občinske ceste boljše, potem bi se ljudje iz Slatine po ovih cestah vozili, in jaz kot krčmar pri okrajni cesti bi nič ne skupil!« Še le v novejšem času, ko se trese za svoj županski »stoliček«, začel je tudi te občinske pote nekoliko popravljati, da bi kmetom, ki te ceste potrebujejo, trosil

v oči pesek, češ, kakó skrbnega in dobrega »rihterja« imajo!

Županu in odbornikom je izročena tudi skrb za domače uboge. Samogolten, lakomen župan bo pač slabo skrbel za te reveže. Odpošiljal jih bo s praznim izgovorom, da nima občina denarja, v račun pa bode zapisal, da je toliko in toliko dal domačim revežem. — Ko se je nekega dneva privlekla uboga ženica k prej omenjenemu županu, prosit miloščine iz občinske blagajnice, sta se »vrli« župan in njegov še »vrlejši« berič se celo norčevala z njo. Berič ji poda navaden košček papirja, rekoč: »Tu imate goldinarček, potem pa se spravite!« Ženica, vsled starosti na pol slepa, vzame z veseljem ta košček papirja ter se poda v štacuno, da bi si kupila več potrebnih rečij. Na mizo položi omenjeni košček papirja, o katerem je mislila, da je res goldinar; pa kakó se prestraši, ko nji štacunarka pové, da je le ničvreden košček papirja. Moj Bog, kakó bi pa naj župan, berič in odborniki pili na občinske stroške, ko bi ne samo zaračunili denarja za domače uboge, ampak bi tudi res podpirali te reveže!

Občina tudi odločuje o svojem uradnem jeziku. Župan, ki se zavéda slovenske svoje krvi, ne bo nikoli brez potrebe nemški dopisoval raznim uradom, ampak vselej le slovenski. Občinski odbori in župani, ki vedno le nemški pišejo, so krivi, da Slovenci še nimamo samo takih uradnikov, ki znajo oba deželna jezika; zakaj dokler bodo župani tem uradom samo nemški dopisovali, bode si naša vlada mislila, da mi Slovenci ne potrebujemo uradnikov, ki znajo tudi slovenski. — Zato, slovenski kinetje, udeležujte se vselej pridno občinskih volitev ter dajte svoj glas le poštenim, krščanskim možem, ki bodo skrbeli za celo občino ter slovenski uradovali!

Cerkvene zadeve.

Dve cerkveni svečanosti v Kozjem.

Na god vseh svetnikov smo obhajali v naši podružni cerkvi sv. Eme na pokopališču kaj lepo svečanost. Na novo preslikano cerkev in prenovljeni oltar sv. Eme se je blagoslovil. Ob 10. uri so namreč blagoslovili naš preč. g. dekan in kanonik I. Bosina prenovljeni oltar in cerkev. Potem je bila kratka pridiga in slovesna sv. maša, po maši pa darovanje okoli oltarja za prenovljeno cerkev. Prenovil je oltar in preslikal cerkev znani naš umetnik g. Mihael Gerzina, ki ga priporočamo čast. duhovščini.

V nedeljo, dne 3. nov. pa smo zopet imeli slovesnost, namreč po večernicah so blagoslovili preč. g. dekan in kanonik jabolko in rožo za novi zvonik pri farni cerkvi. Potem so potegnili jabolko in rožo vrh zvonika; srečno ji nasadivša, sta napila dva možaka vrh zvonika zdravico na čast preč. g. kanoniku in faranom, nato sta zafrčala kupice po zraku, da je bilo veselje; potem se zahvalila Bogu, da sta srečno dovršila delo. Pri tej slovesnosti je bilo veliko ljudstva od vseh strani domače in sosednih far.

Tako smo torej preživeli dva slovesna dneva. Mimogrede se moram omeniti, da naš preč. gospod kanonik želijo naročiti nove svečnike iz Ljubljane za novi križev pot. Bog daj srečo in veliko dobrotnikov! Iz globočine srca zahvalimo se za vse to našemu prečast. gospodu dekanu in kanoniku, kateri so si z novo prenovljenim oltarjem in cerkvijo sv. Eme in z novim zvonikom spletli nov lavorikov listek v venec zaslug za našo farno in podružno cerkev. Bog nam jih še ohrani mnoga leta!

M. P.

Gospodarske stvari.

Viničjak ali pikolo.

Žeja je huda nadloga, vse drugo lažje trpimo. Še plavinski jelen pod pekočo žejo najprej pogine. Vojšaki nam vedo pripovedovati žalostne spomine na grozno žejo v bojišču, ki so blatno kalužo radi srkali in žabam vodo iz mlake popili. Pa tudi oratar na njivi, kosec na travniku milo gleda, kje bi bila zvirščina hladne vode ali pa celo ročka okrepčavnega vina, da bi si svojo duško privezal. Pa tisti časi, ko je za grmon ali na vratniku buča vina na težake pazila, so pač menda za mnoga leta zginili. Ubogi kmetič pri najvažnejšem in najtežavnejšem delu vinske kaplice ne more težakom dajati, pa je tudi sam več nima. Zato so pa kmetovalci začeli pripravljati drugačisto pijačo, naj bi jim ona vino nadomestila in žejo žejo ugašala. Ne mislim žganjice, ki težaka ne oktepi, temuč se bolj pogubi; začeli so si umetno pridelavati pijačo, imenovano pikolo ali viničjak.

1. Različni so načini, po katerih se viničjak prideluje; glej »Umno kletarstvo« 1873 st. 67; ali pa »Koledar Mohor. druž. 1895, st. 125«, kar si gotovo prečital. Tukaj nam varčljiv gospodar jasno razlaga pridelek pikola ali tropinovca, ter celo resnično pravi, da v tropu, najbolj razmikanem, še zaostaja mnogo vinske snovi in duha, posebno, če je žmika slaba, delo naglo in stiskalnik lahek, težaki pa nezvesti: zaostaja vode, sladkorja, največ pa menda čreslovine, ki še se le tedaj od mehuncev razkroji, kadar začne ta zmes vreti. Te snovi se porabijo za pijačo, katero Italijani že dolgo let imenujejo pikolo, ako nanosiš polovnjak vode, primešaš kakih 30 kil belega sladkorja in to zmes celi dan in noč vsakó uro premešaš, drugih 24 ur pa vreti pustiš. Potem vse to razmikaš in dobiš viničjak, ki ga pretakaj in pij, kakor vsako drugo vino; pa glavo si dobro zvezi, želodec pa močno prikleni, ker nekateri pravijo, da ta pijača ima nevarno moč. Zato mi je gospodar, ki je ta izdelek v »Koledarju« prebral, mirno rekel: »Jaz tega ne bom delal, ker je drago, ne pil, ker mi je bilo sčrnelo in sem vse razlil. Vinogradničar g. R. daje svojim težakom tako pijačo, pa mnogoteri je ne morejo užiti. Saj nam je znano, da sladkorna drozga, brez zadostne vinske kiseline ali čreslovine črna postane ali se potegne, skvari želodec in učini glavobol.

2. Vinogradničar I. G. mi je pa drug način pikola naznanil. Vse sprešane tropine vržem v primeren sod, nanosim vode ter pustim vse to zavreti. Potem posodo napipim, zgoraj pa pilko močno zabijem. Ko pridem v gorico, si te pijače toliko natočim, da si žejo ogasim; pred odhodom pa sod zopet z vodo napolnim in zabijem. — In ta mož mi je zagotovil, da je ta viničjak dobra in zdrava pijača, kar mu tudi rad pritrdim ker nobene škodljive sode ni primešal. To si lahko vsak posestnik napravi in poskusi. Če druga nič, saj eno dobro ima ta pijača, da se je ne boš upijanil in da ne boš kregan doma.

(Konec prih.)

Sejmovi. Dne 16. novembra v Poličanah (za svinje). Dne 18. nov. v Gomilici in Šostanju. Dne 19. nov. v Ljubnem, Ivniku, pri Sv. Juriju ob Pesnici, v Rušah, na Gornji Polskavi, v Podsredi in v Slov. Gradcu. Dne 20. nov. v Imenem (za svinje). Dne 21. nov. pri Sv. Juriju pod Tabron, pri Sv. Juriju na Ščavnici, v Slov. Bistrici in na Bregu pri Ptuj (za svinje). Dne 22. nov. v Arnožu.